

✓ «Μέσα από τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων, με νηφαλιότητα και καλή πίστη, είμαι βέβαιος πως τα προβλήματα στο λιμάνι Λεμεσού θα επιλυθούν προς όφελος της οικονομίας του τόπου»

✓ «Εάν δεν καταφέρουμε να μεταρρυθμίσουμε κατά τρόπο ουσιαστικό και ωφέλιμο την δημόσια υπηρεσία, τότε είμαστε άξιοι της τύχης μας»

✓ «Θεωρώ ουσίας το θέμα ανοικοδόμησης της χώρας, σε περίπτωση λύσης, να γίνει πρωτίστως από κυπριακές επιχειρήσεις και κοινοπραξίες»

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΟΕΒ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΛΥΣΗΣ

Το ένα να μην επιδοτεί το άλλο

Μιχαηλίδης: Θα πρέπει να διασφαλιστεί πως κανένα συνιστών κρατίδιο δεν θα επιδοτεί το κόστος λειτουργίας του άλλου

- Σε σχέση με τις οικονομικές πτυχές της λύσης του κυπριακού, τι θεωρείτε σημαντικό κ. Μιχαηλίδη να ξεκαθαρίσει εξ αρχής για να μπορέσει να εδραιωθεί σωστά μια λύση, ιδιαίτερα όσον αφορά την οικονομία του νέου κράτους;

- Σχετικά με τις οικονομικές πτυχές μιας ενδεχόμενης λύσης του κυπριακού, κυριότερη ανησυχία των επιχειρηματιών αποτελεί η εξασφάλιση ίσων όρων και ευκαιριών μέσα σε ένα ρυθμισμένο και απόλυτα υγιές ανταγωνιστικό περιβάλλον. Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Eurogroup, όπως βέβαια και η αναμενόμενη Ομόσπονδη Κύπρος. Επίσης το νέο κράτος θα πρέπει να λειτουργεί αυστηρά μέσα στα πλαίσια αυτά, ώστε να αποφευχθούν αγκυλώσεις και αθέμιτος ανταγωνισμός. Δυνατόν να απαιτηθεί κάποιο χρονικό διάστημα μέχρι το τουρκοκυπριακό κρατίδιο, θεσμοί και επιχειρήσεις να μπορέσουν να εναρμονιστούν με κόστος που θα πρέπει να καλυφθεί από κονδύλια της Ε.Ε. Οι οποιεσδήποτε τυχόν παρεκκλίσεις θα πρέπει να γίνουν μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και να έχουν σύντομη διάρκεια. Θα πρέπει να διασφαλιστεί πως κανένα συνιστών κρατίδιο δεν θα επιδοτεί το κόστος λειτουργίας του άλλου. Ακόμα, νόμοι και κανονισμοί που διέπουν την εγκατάσταση, ανάπτυξη και λειτουργία των επιχειρήσεων θα πρέπει να είναι απόλυτα εναρμονισμένοι σε όλη τη χώρα και πλήρως ταυτισμένοι με το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Θεωρώ ουσίας το θέμα ανοικοδόμησης της χώρας, σε περίπτωση λύσης, να γίνει πρωτίστως από κυπριακές επιχειρήσεις και κοινοπραξίες.

- Είστε σε διαβούλευση με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας για τα πιο πάνω ζητήματα;

- Η ΟΕΒ μέσω των συλλογικών της οργάνων και επιτροπών εργασίας που έχει θεσπίσει, βρίσκεται σε συχνή επικοινωνία με την Προεδρία και τα αρμόδια Υπουργεία και υποβάλλει υπομνήματα με θέσεις και εισηγήσεις για τα θέματα που αφορούν τον επιχειρηματικό κόσμο. Τη χρονιά που μας πέρασε η ΟΕΒ συγκέντρωσε

από επιχειρήσεις και επιχειρηματικούς συνδέσμους μέλη της προερχόμενους από όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, τις ανησυχίες, τους προβληματισμούς και τις εισηγήσεις τους ενόψει μιας πιθανής λύσης του κυπριακού προβλήματος. Τα σημεία αυτά κωδικοποιήθηκαν σε ένα εκτενές υπόμνημα το οποίο και υποβλήθηκε στην κυβέρνηση για προβληματισμό και χειρισμό. Ο Ελληνοκύπριος διαπραγματευτής κ. Ανδρέας Μαυρογιάννης προσκλήθηκε και παρευρέθηκε σε διευρυμένη συνεδρία του Διοικητικού Συμβουλίου της ΟΕΒ και μίλησε στους επιχειρηματίες για την πορεία των συνομιλιών. Στη συνάντηση αυτή δόθηκε η ευκαιρία για ανταλλαγή απόψεων και για θέματα που αφορούν τις οικονομικές και επιχειρηματικές πτυχές της λύσης. Η ΟΕΒ είναι μόνη στη διάθεση της κυβέρνησης και του διαπραγματευτή για οποιαδήποτε περαιτέρω συνεργασία.

- Κάποιοι μιλούν για δυσβάστακτο κόστος της λύσης που θα οδηγήσει σε κατάρρευση το νεοσύστατο κράτος. Τι νομίζετε εσείς;

- Δεν έχουμε καμιά επίσημη ενημέρωση, αλλά ούτε και εκτίμηση για το κόστος της λύσης όταν και εφόσον αυτή εξευρεθεί. Είναι ωστόσο

πεποίθησή μας, ότι μια βιώσιμη λύση που θα στηρίζεται σε γερές βάσεις, χωρίς να αφήνει τη μια κοινότητα να αισθάνεται μειονεκτικά έναντι της άλλης, θα έχει πολλαπλά οφέλη για την οικονομία και την κοινωνία ολόκληρου του νησιού. Αναμφίβολα, θα πρέπει να γίνουν σε βάθος μελέτες, μεταξύ άλλων, για τον τρόπο λειτουργίας της δημόσιας υπηρεσίας, τόσο του ομοσπονδιακού κράτους όσο και των δύο κοινοτήτων, έτσι ώστε να αποφύγουμε τη δημιουργία μιας υδροκέφαλης και πολυδάπανης κρατικής μηχανής. Αδυνατώ όμως να πιστέψω πως η διαιώνιση της διαίρεσης μπορεί να είναι καλύτερη από ένα δίκαιο συμβιβασμό και δηλώνω εμφαντικά το δίκαιο συμβιβασμό, που θα επιτρέπει την ελεύθερη διακίνηση και ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας σε ολόκληρο το νησί, ενώ παράλληλα θα προνοεί και την επιστροφή περιουσιών στους νόμιμους ιδιοκτήτες τους. Η ίδια η διαδικασία της ανοικοδόμησης που αναμένεται να αρχίσει αμέσως μετά τη συμφωνία επίλυσης του κυπριακού, μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης για επενδυτές, θα αναθερμάνει την αγορά εργασίας και θα δημιουργήσει τεράστιες προοπτικές για όλους τους τομείς επιχειρηματικής δραστηριότητας.

τελεστικά μόνο μέσα από νομοθετική ρύθμιση.

- Στην πρόσφατη έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας για το επιχειρείν η Κύπρος διολίσθησε τέσσερις βαθμίδες. Ποιες οι δικές σας εκτιμήσεις;

- Το θέμα αυτό απασχόλησε ιδιαίτερα την Εκτελεστική Επιτροπή της ΟΕΒ αφού τα αποτελέσματα της έκθεσης έχουν σημασία τόσο για τις κυπριακές επιχειρήσεις που αναπτύσσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα στο νησί, όσο και για τους ενδιαφερόμενους ξένους επενδυτές που αξιολογούν την ασφάλεια και φυσικά τις προοπτικές της κάθε τους επένδυσης. Για αυτούς ακριβώς τους λόγους, συστάθηκε ειδική ad hoc επιτροπή της ΟΕΒ, η οποία άρχισε ήδη την μελέτη της μεθοδολογίας που ακολουθείται από την Παγκόσμια Τράπεζα στον καταρτισμό των αποτελεσμάτων καθώς και τους επιμέρους δείκτες. Η επιτροπή της ΟΕΒ θα υποβάλει τα δικά της πορίσματα και εισηγήσεις με στόχο τη βελτίωση της επιχειρηματικότητας της ανταγωνιστικότητας της Κύπρου και συ-

νεπώς της θέσης κατάταξης στην έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας. Επομένως η ΟΕΒ θα μπορεί να τοποθετηθεί πολύ συγκεκριμένα για το θέμα πολύ σύντομα.

- Γενικά ποια προβλήματα αντιμετω-

πίζει σήμερα η κυπριακή οικονομία και πώς θα μπορούσαν αυτά τα προβλήματα να ξεπεραστούν;

- Ένας από τους σημαντικότερους δείκτες για την οικονομία και την κοινωνία μας είναι το ποσοστό της ανεργίας. Παρά τη βελτίωση που πα-

Ο πρόεδρος της ΟΕΒ καλεί τη Βουλή να μετατραπεί σε καταλύτη για τις μεταρρυθμίσεις που επιβάλλεται να γίνουν, έτσι ώστε ο τόπος να πάει μπροστά. «Πρέπει να γίνει επιτέλους από όλους αντιληπτό πως δεν μπορεί εν έτει 2017 να συντηρούμε δομές και πρακτικές προηγούμενων δεκαετιών. Εάν θέλουμε τον τόπο να πάει μπροστά τότε η μεταρρύθμιση πρέπει να αποτελέσει μονόδρομο» τονίζει χαρακτηριστικά.

ρατρήθηκε κατά το 2016, το ποσοστό αυτό εξακολουθεί να είναι ψηλό για τα κυπριακά δεδομένα και αποτελεί μάλιστα για την κοινωνία. Είναι γεγονός ότι η ανεργία στην Κύπρο μεταβάλλεται ανάλογα με την εποχή, αφού η μεγάλη ροή περιηγητών στο νησί μας κατά την τουριστική περίοδο απορροφά ένα μεγάλο ποσοστό εργαζομένων σε εποχικά επαγγέλματα. Η εξαγγελία σχεδίων από το υπουργείο Εργασίας για εργοδότηση ανέργων δίνει κάποιες πρόσκαιρες ανάσες στην αγορά εργασίας. Όμως η οριστική λύση στο πρόβλημα θα επέλθει μέσα από την μεγέθυνση του ρυθμού ανάπτυξης.

Το κόστος δανεισμού αποτελεί επίσης σημαντικό πρόβλημα. Παρά την έξοδό μας από το μνημόνιο, η Κύπρος δεν έχει τοποθετηθεί ακόμα σε επενδυτική βαθμίδα, επομένως το κράτος εξακολουθεί να δανείζεται με πολύ ψηλά επιτόκια, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά και τη ρευστότητα στην εσωτερική αγορά. Σε ό,τι αφορά τον εσωτερικό δανεισμό, είναι γεγονός ότι τα επιτόκια των κυπριακών τραπεζών έχουν μειωθεί σημαντικά.

Όμως οι αυστηρές ρυθμίσεις που επιβάλλει πλέον η Κεντρική Τράπεζα και το ήδη ψηλό επίπεδο ιδιωτικού δανεισμού καθιστούν την δανειοδότηση εξαιρετικά δύσκολη. Ευελπιστούμε ότι με τη συνεχή βελτίωση της οικονομίας και των επιχειρήσεων σε συνδυασμό με την εξυγίανση του χρηματοπιστωτικού τομέα, η δανειοδότηση θα γίνεται ολοένα και πιο εφικτή και προσιτή, πρωτίστως στην παραχώρηση επενδυτικών – παραγωγικών δανείων, τα οποία θα δώσουν ουσιαστική ώθηση στην πραγματική οικονομία.

Σε κάθε περίπτωση απαιτείται μεγαλύτερη ευελιξία από πλευράς τραπεζών. Θέλω επίσης, να αναφερθώ στην ανάγκη αντιμετώπισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, την υποχρέωση αποτελεσματικής στήριξης της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, την ορθολογική και αποτελεσματική προσέλκυση ξένων επενδύσεων, περισσότερα κίνητρα προς τις επιχειρήσεις και πρακτικά μέτρα και άλλες δράσεις αναθέρμανσης της οικονομίας που θα δώσουν νέες θέσεις εργασίας.